

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Datum: 02-11-2022
Onderwerp: Commissiedebat mbo

Geachte leden van de vaste Kamercommissie OCW,

Op woensdag 9 november debatteert uw Kamer over het mbo. Ouders & Onderwijs is er voor alle ouders van kinderen in de schoolgaande leeftijd, van po tot mbo. Via ons adviespunt ontvangen wij veel signalen van ouders en in ons Ouderpanel doen we regelmatig onderzoek onder ouders met kinderen op het mbo. Graag brengen wij op basis hiervan enkele zaken onder uw aandacht.

Ouderbetrokkenheid in het mbo

Ieder jaar starten er bijna 100.000 minderjarigen op het mbo. Veel van hen halen hun diploma nog voor ze 18 zijn. Uit onderzoek¹ blijkt dan ook dat ouders cruciaal zijn als het gaat om het succesvol verloop van de studie. Betrokkenheid van ouders heeft een positief effect op de leerprestaties en draagt bij aan het voorkomen van schooluitval.

Ouderbetrokkenheid is belangrijk bij het kiezen van de juiste opleiding en de motivatie om te studeren. Mbo-studenten worden er dus beter van als hun ouders betrokken worden bij het verloop van hun opleiding én stage.

In het coalitieakkoord worden scholen gestimuleerd om de samenwerking met ouders te verbeteren en hun betrokkenheid bij het onderwijs te vergroten. Zeker bij studenten die extra ondersteuning nodig hebben is dit extra belangrijk. In de praktijk zien we helaas grote verschillen tussen mbo-scholen als het gaat om het betrekken van ouders. We zouden daarom graag zien dat het belang van ouderbetrokkenheid in het mbo meer aandacht krijgt.

Studenten met ondersteuningsbehoefte en ouderbetrokkenheid

De minister benadrukt in zijn werkagenda en in de voortgangsrapportage passend onderwijs het belang van ouderbetrokkenheid. Toch staat in de Q&A² die door het ministerie en de MBO-raad is samengesteld, dat minderjarige studenten van 16 jaar en ouder zelfstandig een akkoord op extra ondersteuningsafspraken kunnen geven. Ook als men het niet eens is over

¹ Blondal & Adalbjarnardottir, 2009

² Maart 2022, Wet verbetering rechtsbescherming mbo-studenten: <https://www.mboraad.nl/publicaties/qa-wet-verbetering-van-de-rechtsbescherming-van-mbo-studenten>

de gemaakte afspraken of als de school deze onvoldoende nakomt is het niet de ouder maar het minderjarige kind zelf die hierover het gesprek met school aan moet gaan.

Over het delen van informatie met ouders van minderjarige studenten zegt de Memorie van Toelichting van de Wet verbetering rechtsbescherming van mbo-studenten het volgende: *“Een gebrek aan informatiedeling tussen instelling en ouders kan leiden tot een vermindering van ouderbetrokkenheid. Dit is onwenselijk om verschillende redenen. In de eerste plaats hebben ouders van minderjarige kinderen een opvoedkundige verantwoordelijkheid en is het van belang dat zij deze verantwoordelijkheid kunnen nemen. In de tweede plaats heeft ouderbetrokkenheid een positieve invloed op de studieprestaties van kinderen en is het daarom van belang ouderbetrokkenheid te stimuleren.”* (MvT onder 2.2)

Het is daarom vreemd dat wanneer het om de *ondersteuningsbehoefte* gaat van een minderjarige de ouder hier geen rol heeft. Ouders kennen als geen ander de ondersteuningsbehoefte van hun kind. Ook de voorgeschiedenis is van wezenlijk belang voor het bepalen welke ondersteuning in de praktijk nodig is. Onze ervaring is dat ouders zeker bij deze kinderen cruciaal zijn om te zorgen dat zij de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. De inbreng en betrokkenheid van de ouder bij de ondersteuningsafspraken is daarom nodig, en wordt gewaarborgd wanneer zij mede akkoord dienen te geven.

We vragen u om bij de minister aan te dringen de positie van ouders bij ondersteuningsafspraken te borgen door de Q&A aan te passen en in lijn te brengen met de MvT.

Medezeggenschap van ouders in het mbo

Sinds 1 maart 2010 geldt in het mbo een stelsel van gedeelde medezeggenschap. Personeel en studenten kunnen zo invloed uitoefenen op het beleid van de mbo-school. Met die wetswijziging is de inspraak van ouders echter verdwenen. Binnen mbo-instellingen *kan* er een vrijwillige ouderraad worden ingesteld als 25 ouders hierom vragen, maar de verplichting is verdwenen. De medezeggenschap van ouders is niet van de grond is gekomen: *geen enkele* mbo-instelling kent een ouderraad³. Mbo-scholen informeren ouders niet over de mogelijkheid om een Ouderraad te vormen en nemen al helemaal geen eigen initiatief om dit te doen. Kortom, de ouderraden op het mbo zijn een dode letter in de wet, waardoor de medezeggenschap van ouders in het mbo ontbreekt.

We vragen u om de minister aan te verzoeken de medezeggenschap in het mbo te evalueren en daarbij specifiek aandacht te besteden aan de positie van ouders.

³ M.u.v. de AOC's waar de ouderraad wel een verplichting is.

Basisvaardigheden en onderwijskwaliteit

Ouders & Onderwijs sluit zich aan bij de brief van de AOb, CNV Onderwijs, FvOv en de FNV over de problemen die ontstaan door de brede inzetbaarheid van docenten in het mbo: inzet van een docent in een opleiding of vakgebied waar hij niet toe opgeleid is, komt de onderwijskwaliteit niet ten goede. Goed onderwijs begint met goede docenten, die opgeleid moeten zijn voor het vakgebied waarin ze lesgeven.

Studenten hebben basisvaardigheden op het gebied van Nederlandse taal, rekenen en burgerschap nodig voor hun schoolloopbaan en om te functioneren in onze samenleving. Het aantal studenten dat het onderwijs onvoldoende geletterd en/of gecijferd verlaat, neemt toe en het burgerschapsonderwijs stagneert. Het is dan ook zorgelijk dat volgens de Staat van het Onderwijs 2022 een derde van de besturen aangeeft voor een deel of voor geen van de studenten zicht te hebben op het niveau van taal en rekenen bij uitstroom. Ook op stelselniveau ontbreekt het zicht volledig. Kinderen op het mbo krijgen structureel al veel minder algemeen vormend onderwijs, omdat zij al na vier jaar uitstromen uit het VO en ook daar al veel praktijk- en beroepsgerichte vakken hebben gevolgd. Dit gegeven maakt het nog urgenter om juist in het mbo hier voortdurend aandacht aan te besteden en ervoor te zorgen dat ze lessen krijgen van bevoegde docenten.

We vragen u om er bij de minister op aan te dringen de kwaliteit van lessen in Nederlandse taal, rekenen en burgerschap te waarborgen en beter inzichtelijk te maken hoe mbo-instellingen op deze drie gebieden presteren.

Schoolkosten

Studenten in het mbo en hun ouders komen voor allerlei opleidingskosten te staan. Niet alleen reguliere schoolkosten, zoals schoolboeken en lesgeld, maar ook kosten voor bijzondere leermiddelen, zoals koksmessen of werkkleding. Ook zijn er vaak keuzedelen waarvoor een bijdrage gevraagd wordt. Dit kan oplopen tot meer dan duizend euro. Waar een leerplichtige leerling op de havo of het vwo zijn lesgeld én leermiddelen vergoed krijgt, geldt voor de mbo-student van dezelfde leeftijd dat hij of zij eigen lesboeken én bijzondere leermiddelen moet betalen. Daarnaast is een mbo-student volledig lesgeld verschuldigd indien hij of zij wordt uitgeschreven na 1 oktober, onafhankelijk van het feit of het hier gaat om een eigen keus of een verplichte uitschrijving. In het ho krijgen studenten het geld terug voor de maanden waarin ze geen onderwijs krijgen.

Ouders & Onderwijs pleit ervoor dat minderjarigen die vallen onder de kwalificatieplicht, lesboeken, leermiddelen en keuzedelen vanuit de mbo-instelling bekostigd krijgen. Het onderwijs aan minderjarigen met kwalificatieplicht moet voor

ouders en studenten kosteloos zijn, ongeacht welk onderwijstype ze volgen. Ook vinden wij dat het lesgeld bij het voortijdig afbreken van een opleiding naar rato berekend moet worden. In navolging van het hoger onderwijs zou een mbo-student de resterende maanden terug moeten krijgen.

Studiefinanciering en aanvullende beurs

Uit het Nibud mbo-onderzoek (2021) bleek dat veel mbo-studenten inkomsten mislopen. Vaak hebben ze recht op toeslagen, maar maken ze geen gebruik van de regelingen. Dit geldt vooral voor studenten op niveau 1 en 2. Dat maakt hen financieel kwetsbaar. 28 procent van de mbo-studenten heeft financiële problemen. Het is verontrustend om te zien dat studenten op niveau 1 en 2 vaker schulden hebben dan andere studenten. In de antwoorden op schriftelijke vragen over deze problemen, gaf de minister aan verschillende handvatten aan studenten te willen geven om hen te wijzen op hun financiële rechten.

We vragen u de minister te vragen of hij zicht heeft op hoe het probleem zich ontwikkelt en wat hij verder gaat doen aan de financiële problemen van mbo-studenten.

Stagediscriminatie

Stages zijn een belangrijk onderdeel van opleidingen in het mbo. Daarom is het belangrijk dat iedere student gelijke kansen heeft op het vinden van een stage. Goed dat daar in de werkagenda veel aandacht voor is. Wij krijgen echter regelmatig meldingen over stagediscriminatie op basis van ondersteuningsbehoefte of handicap. Stagediscriminatie op basis van handicap komt veel voor en de aandacht daarvoor ontbreekt in de werkagenda van de minister. De campagne #KIESMIJ lijkt deze doelgroep ook vergeten te zijn.

We vragen u bij de minister aan te dringen deze groep studenten expliciet mee te nemen in de werkagenda en de campagne.

Mocht u nog vragen hebben n.a.v. deze brief of meer willen weten over de signalen die wij ontvangen van ouders over het mbo dan zijn we graag bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Lobke Vlaming
Directeur-bestuurder Ouders & Onderwijs